

MONIKULTTUURISUUSTAITOJEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2008

Kontiolahti

Tämän hetken tilanne:

Kontiolahden kouluissa opiskelevat maahanmuuttajaoppilaat ovat lähes poikkeuksetta Kontiolahden Vastaanottokeskuksen kautta maahan tulleita turvapaikanhakijoita (enemmistö afrikkalaisia), suurin osa yksin maahan tulleita alaikäisiä ja viime vuosina myös heidän myöhemmin tulleita perheenjäseniään. Kouluissamme on ollut myös romaneja ja suomenruotsalainen oppilas. Toukokuussa 2008 alakoulussa on 17 (Ahokkalassa ja Lehmosssa), yläkoulussa 41 ja lukiossa 7 maahanmuuttajataustaista oppilasta.

Valmistava esiopetus ja perusopetukseen valmistava opetus alle 13-vuotiaille järjestetään Ahokkalan koulussa ja valmistava opetus 13 -17 -vuotiaille Kontiolahden koulussa. Molemmissa on vuosittain yleensä 2 (joskus ollut jopa 3) ryhmää. Opetuksen kesto on vähintään 500h eli yksi lukukausi, tavallisesti yksi lukuvuosi ja tarvittaessa pitempikin (etenkin yläkouluikäiset luku- ja kirjoitustaidottomat). Perusopetukseen valmistavilla luokilla on enintään 10 oppilasta/ryhmä. Valmistavan opetuksen aikana on pääosin S2-opetusta, mutta myös muita peruskoulun oppiaineita, tärkeimpänä matematiikka sekä taito- ja taideaineet. Tänä lukuvuonna oman äidinkielen opetukseen on ollut mahdollisuus osallistua somaleilla. Myös islamin uskonnon opetukseen ovat vapaaehtoiset voineet osallistua. Integrointia yleisopetukseen tehdään jonkin verran jo valmistavan opetuksen aikana, mutta varsinainen integrointi aloitetaan valmistavan opetuksen jälkeen, kun jokaiselle oppilaalle osoitetaan oma kotiluokka. Yläkoulussa on lisäksi nivelluokkia (maahanmuuttajien pienopetusryhmiä), joiden kautta varsinainen tuettu ja hallittu integrointi yleisopetukseen tapahtuu vähitellen. Lukuvuoden 2007-08 alussa maahanmuuttajien pienryhmä aloitti myös joustavan perusopetuksen hankkeessa .

S2-opetus tapahtuu pienryhmissä maahanmuutto-opettajien ja S2-pätevyuden omaavien äidinkielen opettajien voimin, integroidut oppilaat ovat osittain mukana äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa. Aineenopettajien ja maahanmuutto-opettajien yhteistyö kaikissa oppiaineissa on jatkuvaa ja toimivaa. Oman äidinkielen opetusta on järjestetty vain somalin ja darin kielessä. Muita vieraskielisiä oppilaita on ollut valmistavan opetuksen jälkeen lukumääräisesti niin vähän, ettei opetuksen järjestäminen eikä aina opettajien saaminenkaan ole ollut mahdollista.

Yleisopetukseen integroiduilla maahanmuuttajaoppilailta on mahdollisuus aineenopettajan tai maahanmuutto-opettajan antamaan tukiopetukseen tai erityisopettajan antamaan erityisopetukseen, oman kielistä tukea vain harvoin (venäläinen avustaja, somalin /darin kielen opettaja, pitempään Suomessa ollut samankielinen oppilas, kielitaitoinen opettaja).

Kontiolahden kouluissa on ollut maahanmuuttajataustaisia oppilaita vuodesta 1995 alkaen, alussa vain alakoulussa omana ryhmänään ja yläkoulussa muutamia yksittäisiä oppilaita. Ahokkalan koulussa (alakoulu) on ollut heti 1995 lähtien päätoiminen valmistavan luokan opettaja. 2000-luvulla myös yläkouluikäisten määrä on lisääntynyt, joten valmistavaa opetusta on alettu järjestää ja nivelluokkakin on toiminut useita vuosia. 2003 lähtien yläkoulusakin on ollut kaksi pysyvää maahanmuutto-opettajaa, joten opetusjärjestelyjä on voitu kehittää monipuolisesti.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetus ja opiskelu koulussamme on alkanut viime vuosina toimia yhä paremmin. VESO -päivillä on usein ollut aiheena maahanmuuttajat; luennoitsijoina ulkopuolisia ja oman talon väkeä. Pienluokanopettaja-järjestelmä myös yläkoulussa ja säännöllinen viikoittainen yhteydenpito vastaanottokeskukseen auttaa tunnistamaan ongelmia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Myös oppilaiden integrointi yleisopetukseen sujuu nykyään paremmin rehtorin, apulaisrehtorin, aineenopettajien ja

maahanmuutto-opettajien yhteistyön tuloksena. Kuitenkin erityisesti aineenopettajien ja luokanopettajien täydennyskoulutusta monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa tulee tukea yhä edelleen.

Tulevaisuuden suunnitelmia:

Näin ollen seuraava suuri haaste onkin maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja valtaväestöön kuuluvien kontaktien syventäminen. Maahanmuuttajataustaisen oppilaan integrointia yleisopetuksen luokkaan on tuettava enemmän oppilaiden lähtökohdista. On kehitettävä menetelmiä, joiden avulla oppilaiden tutustuminen toistensa kulttuureihin tehostuu ja integroidun oppilaan kotoutuminen suomalaiseen koulujärjestelmään helpottuu. Tämän haasteen olemme jo ottaneet vastaan ja kokeilemme keväällä draamapedagogiikan keinoin auttaa kulttuurien kohtaamista. Lisäksi tukioppilastoiminnassa monikulttuurisuus nostetaan tänä keväänä esille muutamien koulutustapahtumien aiheena. Jo nyt koulumme tukioppilaisissa on yksi maahanmuuttajataustainen oppilas ja samoin oppilaskunnan hallituksessa, ja heidän määräänsä pyritään lisäämään. Joensuun MOKU -hankkeessa tehtyä 'Matroskin muuttaa Suomeen' -elokuvaa ja siihen liittyvää opetuspakettia tullaan myös käyttämään etenkin alakoulun puolella. Olemme aloittaneet maahanmuuttajaopetuksen omien internet-sivujen tekemisen ja olemme myös suunnitelleet Oulun Maailmankoulun malliin 'matkalaukkuja' eli info-paketteja eri kulttuureista, joita alamme koota syksyllä. Näiden molempien tavoitteena on helpottaa valtaväestön tiedon saantia vieraskielisten oppilaiden kulttuureista ja heidän opiskelustaan koulussamme. Tarkoituksemme on levittää monikulttuurisuushanke kunnan muillekin kouluille (nyt yläkoulu ja Ahokkala), joten tulemme perustamaan syksyllä pari yhteistä työryhmää (päiväkodit, alakoulut, yläkoulu ja lukio), joiden tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa näitä ja muita integrointiin liittyviä tukikeinoja.

Vuosien ajan olemme valmistavan opetuksen aikana tehneet jonkin verran yhteistyötä yleisopetuksen luokkien kanssa mm. liikuntatapahtumia, joitakin yhteisiä opiskeluprojekteja, yläkouluikäisten alakoulu- ja päiväkotivierailuja, mutta tätä toimintaa tullaan myös huomattavasti lisäämään. Lukio, joka toimii yläkoulun kanssa samoissa tiloissa, on myös luonteva yhteistyön lisäämisen foorumi. Jo nyt maahanmuuttajataustaiset oppilaat voivat joustavasti käydä lukion kursseja sekä valmistavan opetuksen aikana, että nivelluokalta. Lukion kanssa on suunnitteilla mm. maahanmuuttajataustaisten oppilaiden ja lukiolaisten yhteinen 'etnistä ruokaa' -kurssi.

Sitä mukaan kun kuntaan muuttaa kokonaisia perheitä, tulemme panostamaan myös vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen. Ensimmäinen erillinen somalivanhemmille pidetty vanhempainilta helmikuussa sujui hyvin ja niitä tullaan jatkossa myös tarvittaessa järjestämään eri kieliryhmille. Jonkun verran koulun tiedotteita on tänä vuonna käännetty somalin kielelle ja tätä toimintaa myös jatketaan ja tarvittaessa lisätään muitakin kieliä. Lisäksi koulun oppilasrekisteriin ja atk-pohjaiseen arviointiin aiotaan tehdä tarvittavia muutoksia niin, että se soveltuu myös maahanmuuttajaopetuksen tarpeisiin.

Yhteistyö monien sidosryhmiemme kanssa on myös jatkuvan kehittämisen kohteena. Vastaanottokeskukseen meillä on hyvin toimiva lähes päivittäinen yhteys sähköpostin ja puhelimien välityksellä, lisäksi vastaanottokeskuksen ja koulun edustajat kokoontuvat 1-2 kertaa kuukaudessa koko kouluvuoden ajan keskustelemaan koulutyön sujumisesta. Kunnan sosiaalitoimeen ja muihin kunnan viranomaisiin yhteyksiä kehitetään sitä mukaa kuin oppilaita on siirtynyt vastaanottokeskuksesta kuntalaisiksi ja perheitä on tullut kuntaan. Koska suuri osa yläkoulun valmistavan opetuksen oppilaista on yli 16-vuotiaita, erityinen paino-

pisteemme on työelämään ja suomalaiseen ammatilliseen koulutus-järjestelmään tutustuttaminen. Joustavan perusopetuksen hankkeessa on luotu lisää yhteyksiä sekä paikalliseen yrityselämään, että toiselle asteelle, mutta siinä on vielä myös paljon tekemistä. Myös työvoimahallinnon palvelujen käyttäminen ja oppilaiden ohjaaminen niiden käyttäjiksi on koko ajan lisääntynyt.

Lopuksi haluamme mainita, että yläkoulumme hakee Suomen Kulttuurirahaston Myrskyhankerahaa monikulttuurisen taideprojektin toteuttamista varten lukuvuodeksi 2008-09. Projektin toteutetaan sekä koulupäivien aikaan työpajoina että kouluajan ulkopuolisina kerhotunteina. Projektissa on tarkoitus tuottaa taideteoksia uusiin vuodenvaihteissa valmistuviin lukion ja yläkoulun välisiin tiloihin, joihin myös osa maahanmuuttajien pienopetusryhmistä tullaan sijoittamaan.

Monikulttuurisuus -hankkeen ohjausryhmän puolesta _____

Aija Vartiainen
hankkeen yhdyshenkilö